

GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACȚIUNEA ȘI ADMINISTRAȚIUNEA:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.

SĂ PRENUMERĂ:

la poște, la librării și pe la dd. corespondenți.

„GAZETA” IEȘE ÎN FIECARE ȚI.

ANULU XLVIII.

ANUNCIURILE:

O seriă garmondă 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Pe unu an 12 flor., pe șese luni 6 flor., pe trei luni 3 flor.

România și străinătate:

Pe an 36 fr., pe șese luni 18 fr., pe trei luni 9 franci.

Scrierile nefranate nu se primesc. — Manuscrise nu se retrămit.

Nr. 68.

Duminică 24 Martie (5 Aprilie)

1885.

Din cauza Sf. sărbători ale Paștilor, Țiarul nu va apăre decât Mercuri.

Nou abonamentu

la

„Gazeta Transilvaniei.”

Cu 1 Aprilie st. v. 1885 se începe unu nou abonamentu, la care invităm pe onorații amici și sprijinitori ai foicei noastre.

Prețulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria:

pe trei luni 3 fl.
„ șese ” 6 ”
„ unu an 12 ”

Pentru România și străinătate:

pe trei luni 9 franci } în aur și în hăr-
„ șese ” 18 ” } tiă cu adausul a-
„ unu an 36 ” } giului.

Rugăm pe domni abonenti, ca să binevoiască a-și reînoui de cu vreme abonamentulu, ca să nu se întrerupă expedițiunea Țiarului.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Brașov, 23 Martie (4 Aprilie) 1885.

În ajunulu Sfintei Învierii e cu neputință să nu ne trecă pe dinaintea ochiloru lungulu șir de dureri și suferințe, ce le-a îndurat și le îndură poporul român din această patriă cu o adevărată răbdare a lui Christos.

Când ne gândim la starea grea ce a creat-o stăpânirea unghurească bravulu nostru popor, ne cuprinde o amară durere, că salutarele principii ale mântuitorulu lumii n’au putut părăsi trunde nici aji, în véculu luminei, în inimile adversariloru noștri, cari în disprețulu moralei creștine și preste totu alu umanității au luat în această țără tristulu rol alu fariseilor și Caiafelor.

Dér durerea noastră e cu atât mai amară, cu cât vedem, că în rândulu acestor farisei și Caiafe se află mulți șerpi nutriți la sânulu poporulu român, ba înșiși păstorii noștri sufletești, cari, în loc de a fi adeverați urmași ai lui Christos, iau îndesertu principiile marelui reformator, care și-a jertfit viața pentru fericirea omenirii.

Cu vitalitatea poporulu român, cu desțepțiunea lui, cu dorulu ce-lu are pentru dezvoltarea sa culturală și națională, dacă toți cărturarii și conducătorii lui ar fi fost părăsiți de sfânta chemare ce o au, astăzi n’am fi jertfele prigonirilor și călcărilor de lege din partea stăpânirii unghuresci.

Nu prin indiferențu, lingușiri și supunere orbă celor cari și-au pus ca țintă nimicirea noastră, se va ridica poporul român din starea de aji; nu prin coterșiri și prin împlinirea porunciloru celor de sus, vătămătoare nêmulu nostru, va învia poporul român cu drepturile și libertatea dezvoltării sale culturale și naționale.

Dacă încălcările stăpânirii unghuresci ar fi fost totdeauna întâmpinate de conducătorii și capii noștri cu energia și curagiulu unei inimi, care simte și bate pentru națiunea sa; dacă încălcăriloru drepturiloru noastre li s’ar fi datu totdeauna răspunsulu, ce se cuvenea s’lă dea o inimă ce simte durerile și necazurile națiunei sale, prigonite și schingiuite de organele stăpânirii unghuresci, astăzi furia adversariloru noștri ar fi zdrobită de stânca cea tare, ce numai mergându conducătorii și capii mână în mână cu poporul se pôte forma.

Dar ceea ce ne bucură și ne face să credem fără șovăire într’o sorte mai bună, este faptul că poporul român a ajuns la atâta dezvoltare a conștiinței sale naționale, încât rëndurile lui și le închegă pe Ți ce merge grupându-se împrejurulu adevărațiloru lui fii, cari nu se pot odihni decât numai când vor vedé că au scos națiunea română la limanulu dorit.

Dacă cei chemați a suferi chiar martiriulu lui Christos pentru binele și fericirea poporulu, a căru conducere li s’a încredințat, au desertat din tabăra lui dându mâna cu dușmanulu, aceia vor rămânea stigmatizați și înfierați ca nisce Juđi înaintea poporulu român, ér dela dușmanulu cu care a dat mâna nu vor întâmpina decât dispreț și umilire.

Mergă numai poporul român fără șovăire înainte cu adeverații săi apostoli, cari luptă pentru existența sa națională, ne uitându niciodată, că dreptatea trebuie să învingă. Numai prin închegarea noastră într’o puternică falangă, armată cu armele legii, vom ajunge Țiua învierii drepturiloru noastre, a cărei sosire cât mai curându este indispensabilă pentru fericirea patriei noastre.

CRONICA POLITICĂ.

Impresiunea ce a produs-o căderea lui Ferry la Berlin o putem judeca din șirele, ce se scriu de acolo unui Țiaru german: Jules Ferry își făcuse în decursulu ministeriulu său, neobișnuit de lungu, mulți prietini și în Germania și căderea sa se regretă din motivulu, că cu următorulu său trebuie să se aducă o înțelegere în unele chestiuni, despre cari cu Ferry ne sciam în deplinu acord. Pentru Germania și Franța căderea lui Ferry pare a nu ave o deosebită importanță. Urmașii lui încă vor îngriji de aceste relațiuni, cum e obiceiulu între state vecine împrietinite. Cu atât mai puțin vor găsi pricine, să se abată dela direcțiunea apucată de Ferry, cu cât sunt chemați să dea o deosebită atențiune de părătatorulu interese ale Franciei -- în China și Tonking -- așa că chiar complicațiunile neînsemnate europene ar pute să-i turbure; dar că din partea Germanilor nu se va lăsa nimic nefăcutu pentru susținerea bunelor relațiuni cu Franța, nu mai trebuie dovedit. De patrușpece ani politica germană față cu Franța a fost totdeauna îngăduitoare și amicală, și decât acesta nu a eșit la ivelă totdeauna așa de lămurit ca acuma, pricina zace în bănuelile și ațitările, cari găsesc aji mai puțină ascultare, decât mai înainte cu câți-va ani.

Din incidentulu aniversării a 70-a a lui Bismarck scrie între altele semi-oficiosa „Wiener-Abendpost”: „Și poporele Austro-Ungariei își aduc aji cu calde simpatii aminte de ilustrulu bărbat de stat, care a ocrotit într’unu mod așa de puternic și consciu alianța germană-austriacă și astfel a contribuit cu așa bun succesu la ținerea păcei lumii...” În cuvântarea, ce ținu cătră reprezentanții armatei, Bismarck a Țis și următoarele: „Ajungerea scopulu meu, unitatea Germaniei, mi-a fost cu puțință numai prin faptele armatei. Germania nu ar fi devenit ce e acum, decât armata nu ar fi urmatu sfatulu meu. Sfatulu și fapta s’au completat și prin rezultatele lor ne putem bucura de ceea ce avem.”

Înainte de a merge la ședința camerei, ce a fost să se sfârșescă cu căderea cabinetulu său, Jules Ferry deschise în Parisu conferența pentru canalulu de Suez. Între altele Țise, că delegații stau față cu o problemă fundamentală a politicei universale, că sunt chemați să pună încă o pără la edificiulu, ce Europa iubitoare de pace și prevădătoare voiesc să-l ridice, pentru a asigura mișcarea, după întinderi coloniale, de ori rivalitate

datu nici odată din vedere caracterulu universalu, europeanu umanitaru alu canalulu, că pentru ficsarea clară și hotărită a caracterulu acestuia a conchematu guvernulu republicei franceze această conferență în înțelegere cu marile puteri; îi rogă să studieze în deplină libertate și apoi să salută în numele Franciei, care în această chestiune intervine pentru acțiunea solidarității internaționale.

Țiarulu „Narodni Listy” îi scrie corespondentulu său din Viena referitoru la conflictulu afganic: Nu e dreptu, că Rusia concentrează în Baku 50,000 omeni; e invențiă scirea, că toți oficerii ruși din concediu sunt chemați la trupele lor. Dacă Rusia ar voi să armeze unu corp pentru Afganistanu, atunci acesta n’ar pute fi mai tare de 30,000 omeni, căci unu număr mai mare de ostași nu se pot îngriji și susține în acele ținuturi. Pentru ca să pragătescă unu corp de 30,000 Rusia nu are lipsă să și recheme oficerii concediați. Rusia nu cumpără și nu echipază corăbii, ea speră într’o pacnică rezolvire a pertractărilor cu Anglia. Neadeverată e și scirea, că guvernatorulu din Caucasu, Donducoff a fost chemat la Petersburg. Elu se află în capitală de mai multu de 2 luni, mai nainte așa dară de relevarea acestei chestiuni. Scopulu petrecerii sale în capitala imperiulu nu atinge întru nimic această chestiune. Ambasada rusă din Viena are credința, că Anglia nu va aduce lucrulu la războiu. — De altă parte Hartington a declarat în camera comunelor, că pregătirile militare au fost numai o amerințare împotriva Rusiei. „Pall Mall Gazette” aduce scirea, că răspunsulu Rusiei la nota guvernulu englesu în chestiunea granițelor afgane este foarte mulțamitoru. Rusia primescă adevăratu hotareloru așa, cum a făcut-o cabinetulu lui Granville, câteva puncte, a căroru discuțiune încă nu e sfârșită, sunt de puțină importanță.

SCRIRILE ȚILEI.

Martu în 26 Martie v. a treia Ți de pasci se va juca de cătră mai multe diletanți și mai mulți diletanți piesele „Nino” de Cerchez și „După teatru” de Stefanelli în sala redutei de aici. Programa se pôte vedea pe pagina a III-a. Biletele înscrise se pot lua Lunu și Martu dela Dnu N. Ciurcu, libraru.

Aflăm cu bucuriă, că cu întâia Ți de Pasci la biserica Sf. Nicolae din Scheiu va funcționa corulu sub conducerea d-lui prof. I. Mureșanu. Cu ocaziunea Sărbătoriloru va esecuta corulu: „Ingerulu a strigat” și „Cu trupulu lui Christos vă cuminecați,” ambele compoziții ale d-lui I. Mureșanu.

Suntem informați, că astăzi în 23 l. c. se va întruni comitetulu, care a arangiatu festivitățile cu ocaziunea venirii Asociațiunei Transilvane din anul 1883, și va încheia socotelele.

Ministrulu de instrucțiune unghurescu a conchemat pe cei 10 directori supremi școlari la nisce conferențe ce vor dura cinc Țile. Obiectele, ce se vor debate sunt: normele pentru esaminarea, aprobarea și folosirea cărților de instrucțiune, ajustarea mai completă a instituturilor cu mijloce de învățământ, instrucțiunea claselor reale, simplificarea și întocmirea mai practică a conferințelor învățătorești ș. a. „Nemzet” află că aceste conferențe se vor conchema de aici încolo în fiecare an.

Comitetulu esecutivu alu reuniunei de maghiarisare din Clușiu a hotărit să țină în 11 Aprilie n. o conferință preliminară cu delegații și membrii ce vor sosi din provincia, în care să se dasbatu statutele și alte agende ale reuniunei, pentru ca în Țiua următoare să se pôtă săvârși constituirea ei. În adunarea de constituire se vor primi statutele și se va alege comitetulu conducătoru alu reuniunei. Au fost invitați la această adunare deputații din Ardél, șipanii precum și presa. Scriindu aceste ne vine în minte fabula ș. a. „Nemzet” află că aceste conferențe se vor conchema de aici încolo în fiecare an.

s'a închisă prin mesagiu regescă. „Românul“ țice, că la 10 Maiu voră fi ărași convocare.

—0—

La 1 Aprilie st. n. și-a serbată în Berlină principele Bismarck aniversarea a șepțedecea. Este de prisosă a mai spune, că aceea și figurăză pentru întregul poporă germană ca o sərbătore națională — de mândria națională, căci acestă bărbat, care anevoe își va afla sémănu în istoria tuturoră poporăloră, a făcută dintr'o mică Prusiă o mare Germaniă dictatore aprăpe lumii întregi. Pentru aceea nu ne mirămă, dacă din tôte părțile Germaniei unite, resp. ale imperiului germană, au venită potopă deputațiunile la Berlină, dacă au cursu ca o plăie torențială adresele, omagiale și darurile. — Pe lângă consiliarii orașenesă, cară aduseră drepturi de cetățeni de onore, pe lângă delegații universităților cară aduseră diplome de doctoră de onore, veniră țeranii Bavariei vechi în portulă loră muntenescă aducendă dară țăureni și juninuce, vierii din ținuturile Rinului și Țera-Frânciloră cu darurile viteloră celoră mai nobile. — În tôte staturile, orașele, țergurile și satele germane, în totă loculă, în Șlesvig-Holsteinulă încungiurată de mare, ca în Alsația-Lorena, pe care Bismarck a recăștigat-o pentru țera maternă, în Sudulă catolică și Nordulă protestantă ală Germaniei au fostă festivități, banchete, concerte, iluminațiuni, plantări (sădiri) de stejari și desvălire de monumente, pentru a onoră pe bărbatulă, care este privită de poporă ca ună erou națională.

Resoluțiunea

representanței comitatului Sibiu în afacerea reuniunii de maghiarisare.

(Urmare și fine).

Partenie Cosma: Declară că, luândă cuvântulă, nu face acăsta fiindcă i-ar fi frică că teoria lui Darwin despre lupta pentru existență a antevorbitorului ar răsturnă propunerea pusă la desbatere, ci fiindcă antevorbitorulă a avută îndrăsnela a face în vorbirea sa nisce declarațiuni, cară au dovedită, că autorulă loră nu e capace a pricepe nici importanța obiectului din cestiune, nici valărea operatului comitetului permanentă, deărece antevorbitorulă declară în ună modă ridiculă, că reuniunea maghiară de cultură din Clușiu nu ar fi ținuindă la maghiarisare și că pentru cățiva renegați, pe care i-ar pută căștigă, nu merită să ne eșofămă. D-lă Sentz se vede, că se uită numai la titlulă reuniunii și pe acăsta își clădesce consecvențele trase. Se scie însă, că atâtă cuprinsulă verbală ală statuteloră din cestiune, câtă și ală statuteloră tuturoră celorlalte reuniuni maghiare de acestă soi și a cătorva legi e menită a înșelă numai lumea, pe când în praxă se întemplă contrarulă.

Dacă numai de aceea ar fi vorba, ca să se înființeze o reuniune, precum ni-o arată titlulă, »o reuniune de cultură maghiară,« atunci nimeni dintre noi n'ar lua-o în nme de rău, pentru că e celă mai elementară dreptă ală fie-căruia, de a se îngrijă de cultura sa propriă. Acăsta o pretindemă și pentru noi, și dacă Maghiarii din Clușiu așă, că ei au lipsă de cultură, »atunci de sigură nu vomă fi numai noi aceia, cară nu ne îndomimă despre acăsta.

Domnul Sentz însă, ca redactoră, a putută să se convingă din agitațiunea, care a premersă în presă și a pretinsă înființarea acestei reuniuni, că aci se intenționeză cu totulă altceva: și adecă nici mai multă nici mai puțină, decâtă maghiarisarea naționalitățiloră nemaghiare sub masca societății, și în realitate prin intervenirea or-

ganeloră administrative. Singură aceea, ce conține provocarea și ce formăză spiritulă statuteloră e destulă, spre a provoca indignațiunea oră și cărui patriotă adevărată (așa e!); e insulta cea mai vătămătoare, ce i-se pôte face unui cetățeni de ai noștri (aprobare). Ma suntemă atacați în sentimentele năstre cele mai sfinte, în iubirea năstră de patriă, limbă și naționalitate, când iubirea de patriă cea adevărată ni se face atărnătoare dela cunoștința limbii maghiare, și acăsta chiar într'ună stată poliglotă, precum e și ală nostru, care s'a înființat de regele Stefană ca ună stată poliglotă, și care nu preste multă, are să-și serbeze milenulă existenței sale. Acăsta, că noi amă fi aici »străini« și ne privescă de ună elementă destructivă ală statului, nu e ore o »calumniare din cele mai grosolane.

Eu nu mă temă de maghiarisare, deărece acăsta e imposibilă; conștiința națională la Români și la Sași întru atăta e de desvolută, încătă ună omă de caracteră, nu se va pută intimidă nici prin presiunea, care vine de susă, nici prin reuniuni; pentru unulă său doi renegați, precum a țis'o și domnulu antevorbitoră, nu avemă să mai facemă multă vorbă. Mă umple însă de îngrijiri modulă, cum astfelă de reuniuni voră să-și realizeze scopulă, deărece cu »mijloce oneste« așa ceva nu se pôte ajunge (așa e!). Avemă exemple de acestea. Aici suntă statutele »reuniunii Széchenyi!« În urma aceloră scopulă și mijloculă reuniunii suntă: »promovarea intereseloră maghiare;« răspândirea cunoștinței limbii maghiare între »locuitorii de limbă străină« prelungă conservarea și întărirea sentimentului maghiar. Parola reuniunii e: »Fiecare locuitoră ală țerii să fie ună aderentă ală ideii de stată maghiară și să »vorbească limba maghiară!« Într'ună altă locă se țice: »Numai una e permisă să fie limba statului și a administrațiunii, și adecă cea maghiară, și »fiecare« e îndatorată a vorbi pe aceea. »Domnii aceștia voră să fie mai înțelepți ca regele Stefană. Ală cincilea punctă sună: »In ajungerea scopuluiă îndoită, mai susă designată reuniunea e avisată a munci cu deosebire pe terenulă educațiunii; ea va lucră și se va îngrijă mai cu sémă în ce privește »educația poporală« și va căută pe acestă terenă a-și căștigă mijlocele de lipsă prin intervenirea statului »a autoritățiloră confesionale.« Chiar și autoritățile școlare confesionale au să se dejosescă decă la unele ale reuniunii! În partea care tractăză despre drepturile și datorințele membriloră se țice, »că fiecare membră ală reuniunii fără deosebire se va consideră de ună »păzitoră credinciosă« ală ideii de stată maghiară.« Dacă luămă mai departe în considerare, că președintele reuniunii »e prefectulă comitatului, ér vice-președinții suntă subprefectulă și primarulă Sătmărului, vomă pută să ne facemă o inchipuire despre înșemnatătea acelei energii »pe cale socială.

Ce felă de mijloce va folosi reuniunea din Clușiu pentru ajungerea scopuriloră sale, ne putemă închipui dacă luămă notiță despre aceea, că în fruntea reuniunii din Clușiu stă primarulă orașului și că tôte municipiile suntă recercate pentru spriginirea, precumă și dacă judecămă după faptele ei de până acumă.

»Gazetei Transilvaniei« i se comunică din Câmpia cu datulă de 14 l. c. n.: Dl redactoră se va mira când îi voiă spune, că în ținutulă nostru primarii comunali suntă oficiosă recercați ca cōlele albe ce li s'au trimisă spre acestă scopă să le provadă cu subscrierea propriă și cu sigilulă oficială și să le trimită neumplute notarului cercuală spre umplere. Intrebările, la care cere reuniunea de maghiarisare din Clușiu să i se răspundă, suntă;

a) În care comună căți maghiari suntă, căți Români, Sași sau alte naționalități?
b) Care comune suntă mixte?
c) Care naționalitate e preponderantă în comuna respectivă?
d) Căți și de ce confesiune se țină respectivii locuitorii ai comunei?
e) În care comună mixtă decresce națiunea maghiară și în care crește, și ce e descrescerea?
f) În cară comune și câte proprietăți de ale Maghiariloră suntă împovărate cu datorii de ale institutului română »Albina,« de ale Năsăudului sau Blajului, cu câtă sumă suntă împovărate și pre lângă ce interese?
g) Cine s'ară pută încredința în cercă ca să fie pntătorulă stindardului (zászlóvivője) societății ardelenă de cultură ungerescă?

Dacă dară acăsta reuniune cutăză încă de pe acumă când încă nu e înființată și când încă statutele ei nu suntă întărite, a agita în acestă modă și a provoca primăriile comunale oficiosă ca să extradeze documente oficiose false, ce se va face atunci când toți funcționarii administrativi, până la notarulă comună și la primară, voră fi membrii obligați și uneltele ei?

Acăsta ară fi o demoralizare cumplită a administrațiunii și a poporului (Așa este!) și pentru acăsta nu dămă cu nici ună preță mâna de ajutoră. (Aprobări) Fiecare patriotă adevărată trebuie să regrete, că șovinistii maghiari se pōrtă atâtă de neconștiențiosă față de nefericitulă poporă și nu se temă a arunca în țere cetățenii pacinici ai statului schinteia discordiei și a frecăriloră cotinue și că Maghiarii neași sub presiunea șovinistiloră spriginescă așa ceva și se facă și dășii instrumente ale unei idei fără putere de trăinicie, născută în capetele cătorva deconcentrați.

De altcumă să nu-i fie dlui Sentz frică de propunerea comitetului permanentă; eu sunt de părerea că împlinimă voința guvernului, dacă primimă acea propunere, de orece precumă »vedă din rezoluția de sub nr. 9066/1885 a ministrului de interne, pe carea o posedă, întărirea statuteloră reuniunii »Opinca română« s'a denegată din partea ministrului de interne din causă că »proiectata reuniune ară periclită prin activitatea sa în sensulă statuteloră substernute convețuirea pacinică a diferiteloră naționalități, cu tôte că conformă §-lui 2 ală statuteloră scopulă reuniunii e: »susținerea, cultura și desvolutarea prin mijloce legale a naționalității române de sub corōna ungară«. Acăsta o voescă reuniunea a o săvîrși cu puterile proprii, pe calea socială și numai cu conlucrarea Româniloră.

Dacă așa dară dl ministru nu e înclinată a aproba nisce statute atâtă de inofensive, din causă că vede în acelea periclitarea convețuirii pacinice dintre diferitele naționalități, cu atâtă mai puțină pôte întări statutele reuniunii de cultură maghiară din Clușiu, care provocă între naționalități înmulțumire și îngrijire. Primescă propunerea comitetului permanentă. (Aprobări.)

Zaharia Boiu: Protestăză în contra aceleia, că s'ar abusa de autoritatea Mitropolitului Șaguna, la care se provocă Dr. Sentz, spre a acoperi acele scopuri și ținte, pe cară nisuesce reuniunea de maghiarisare a le ajunge. Ce e dreptă, Șaguna au trimisă pe ună tēnēră, însă numai pe unulă, pe care a vrută a-lă cualifica pentru serviciulă de cancelariă, la Dobrițină spre învățarea limbii maghiare, a trimesă însă pe o mulțime de tineri pentru o cultivare mai înaltă în Germania și alte țeri, și nimică nu a stată mai departe de elă, decâtă spiritulă, care se manifestăză la reuniunea din Clușiu, care presupune în noi necredință față cu propria năstră naționalitate.

FOILETONŪ.

Martirii Crucii din ambele Dacii.

(Urmare).

Tiranii partizană ai păgânismului obosiseră vērșândă sânge creștinesc, ei să vērșură într'o ție în luptă deschisă chiar cu fii loră, cară mereu treceau sub pavilionulă crucii; astăci ca și atunci, fii tiraniloră susțină înșiși și tôte ideile moderne cu sabia, cu pēna și cu punga chiar, luptându-se cu părinții loră tirani, sugrumătoră ai progresului și apărătoră ai tirăni. Junimea a fostă totdeuna antergardă progresului; oră ce reformă, religioasă și socială, nu s'au făcută nici odată fără de junime; junimea dar e viitorulă nășiloră, prin urmare ea va realisă într'o ție visulă de aură ală prorociloră și ală salvătorului omenirii!

Drossida era strinsă legată cu cele cinci june patriene cu legăminte amicale. Acestea erau bănuite de guvernă ca creștine; așa dară Drossida începă a deșteptă prepusură în sufletulă mamei sale, că ar fi în relații amice cu creștinii din Roma.

nați și inimică neimpăcată a creștiniloră, comunică îndată prepusurile sale soțului său. Amândoi părinții ordonară atunci servitoriloră și servanteloră palatului a spionă tôte mișcăriloră fiicei loră, cum și conversațiile dēnsei cu amicele și cunoșcutele dēnsei. Nu trecă multă și spionii suprinseră pe Drossida corvorbindă cu amicele sale despre creștinismă, dēteră dar de scire părințiloră ei, cară veniseră să se încredințeze singură cu urechile loră de adevără. Traiană vērșendă pe fiica sa profesândă Evangelia între cele cinci june creștine, să aprinse de mânia, și de o parte mustră severă pe Drossida, areștându-o în camera ei, sub privegherea custodiloră, ordonându-le de a împedecă orice comunicația cu creștinii; éră pe de altă parte puse pe junele patriene la închisore, pentru cetezanța loră de a propagă creștinismulă chiar în familia imperială. După ce Traiană le tortură cumplită le omori. Totă atunci împăratulă dete ordină lui Mamertină, prefectulă Romei, ca pe Sf. Clementă, capulă creștiniloră de aici, să-lă trimită în esilă la o cetate din Chersonesă (Drimea) împreună cu doi discipulă ai săi Corneliă și Fivă. Sântulă Clementă fu transportat în Chersonă, unde fu dată pe mâna prefectului romană Afidiană, care muncindu-lă multă timpă îi legă o ancoră de gâtă și îl aruncă în mare. Cadavrulă său să scōse din apă de discipulii săi Corneliă și Fivă și să înmormēntă la ună locă însemnată pe malulă mării; o

parte din rămășițele acestui bărbat s'au transportat la Roma de sântii Metodie și Cirilă.

Tôte acestea le făcea împăratulă Traiană mai multă pentru plăcerea împăratesei Plotina. Astfelă amicele Drossidei și martirele lui Christă plătită cu mōrtea am o rulă loră pentru noua religie! Deși Drossida era în disgrăția părințiloră ei pentru refusulă logodnicului alesă de dāșii, părinții ei însă totă sperau, că fiica loră să va determină odată la alegerea făcută de dēșii, ea însă remase statornică în rezoluțiunea sa. Optă ani Drossida petrecă sub pază, lipsită chiară de libertatea unei slave. Vērșendu-se aprăpe de mōrte declară părințiloră săi, că e creștină și că e botezată de optă ani; atunci Traiană plină de mânia decretă o gōnă cumplită în contra creștiniloră. Drossida nu trăi multă după acăsta și mură după ună lungă areștă. — Femea a fostă, este și va fi prima rață a civilizațiunii umane. Când ea va ferici și va regeneră nēmulă romānescă, atunci va pută nēmulă nostru lupta cu țăriă creștinescă în contra tuturoră atenteloră dușmaniloră noștri seculari, cară voră să ne răpescă limba strămoșescă după ce prin machinațiunile și promisiunile seducătoare loră ne despărțiră la începutulă secululă trecută în două tabere religiose.

(Va urma)

Dr. Fölkl: Pentru cazul, când propunerea comitetului permanent s'ar pune în vot, aşu ave de a face în pripă unele reflexiuni obiective cu privire la aceea. Noi nici nu suntem îndreptăţit a delibera asupra dreptului de existenţă a reuniunilor din cestiune, cu atât mai puţin de a le face vr'o judecată. Pentru că noi ne aflăm în faţa unei reuniuni legale, (strigări: ho Autoritatea supremă a revădit statutele aceleia şi le-a aprobat în mod legal. Stăm noi deasupra acestei autorităţi?)

Noi trăim într'un stat constituţional, urde fiecare are dreptul, de a înfiinţa reuniuni, cari nu contra dic principilor moralei şi ale dreptului. (Strigări: tocmai acesta o faci!) La înfiinţarea reuniunii din cestiune s'a procesat din punctul de vedere al dreptului (contradicer).

În propunere se face încercarea, de a octroa reuniunii tendinţa unei megliarisări volnice şi nedrepte; aşa ceva însă nici nu se amintese în statute. (Contradicer s'gomolose şi ilaritate.) Pentru criticarea unei reuniuni nu pte fi altceva normativ, decât statutele sale. Acolo nu stă nicăiri, că are să se lucreze în spirit maghiar, ci în spirit unguresc, dezvoltarea patriotismului e scopul declarat al reuniunii din Clușiu, er cea din Şemniţu şi are de scop promovarea culturii naţionale. Eu, ca Maghiar (Sic! Red. »Gazetei») v'ntreb: d-vostă, d-lor Români, nu aţi urmări acelaşi scop pentru naţiunea d-vostă? Şi domnii Saşi încă vor admite, că întrepunerea pentru limba sa nu e nici o crimă. (Strigări: acesta voim noi a o face acuma!)

Motivul meu al doilea e: că interpretările sunt nise nebunii, nu există o magliarisare volnică. Acesta e o frasă golă, fără viaţă, fără fiinţă — un jpcu de cuvinte. (Iaritate.) Insierea limbii maghiare încă nu e magliarisare, se vede şi din mijlocele magliarisării. Aceste sunt: înfiinţarea de asiluri pentru copii, grădina de copii, scole etc. Acestea sunt totu mijloce neprimejdiose, şi nu le dic aceste în înţeles rabulistic, ci în înţelesul cel mai firesc. (Iaritate.) Dela astfel de mijloce neprimejdiose nu se pte nimeni opri (contradicer viue; strigări: De ce nu s'a incuviinţat atunci înfiinţarea »Opincei?») Acesta e altu ceva. (Iaritate.) Alu treilea motiv al meu e: Chiar în interesul naţionalităţii române şi săsesce, e a lupta în contra concepţiei, că aceste reuniuni le-ar pute strica. De vcuri n'a putut nimic strica acestor naţiuni. S'nu li se impute Magliarilor atatea minciuni, că ei nisuesc a-şi ajunge scopul pe căi ascunse. (Strigări: Ce se face der?)

Vorbitorul sprijinesc propunerea D-ului Sentz ca provocarea reuniunii de magliarisare să se ia spre cunoscinţă şi se nu s'rai trimită reprezentaţiuni pe la celelalte municipii, căci pte să iabă multe urmări neplăcute. (Vo: Nouă nu ni e frică!)

Dr. Wolff: (Combate pe antevorbitor). Dacă guvernul a întărit statutele unor reuniuni, de aicea nu urmază, că ceea ce face guvernul, e totu bine. Din punctul de vedere al legalităţii nu se pte judeca aprobarea acestor statute. Noi în Ungaria nu avem legi de reuniuni, întrunirile ce regulază la noi pe calea ordinaţiunilor. Din punctul de vedere al moralei şi al patriotismului trebuie să regretăm activitatea acestor reuniuni, cari turbură pacea ţerii. (Aşa este.) Dl. Dr. Fölkel, care mărturiseşte că e Maghiar, nu va trage la îndoială autoritatea contelui Széchenyi, care a susţinut că patriot e care se stimază pe sine şi se opune cu curaj atacurilor organelor guvernului.

Vorbitorul întreabă, dacă magliarisarea numelor nu e magliarisare? Ce e alta scrisoarea directorului forestier din Clușiu, Girsik? Vorbitorul se provcă la cestiunea cu scolele germane din Budapesta şi întreabă că nici acesta nu va să dică după conceptul d-lui Fölke magliarisare? unica ţintă a reuniunilor acestora »culturale» maghiare pe poporaţiune a nemaghiară, ca acesta să fie crescută în spirit maghiar. Naşu ave nimic în contra activităţii numitelor reuniuni — dic vorbitorul — dacă ele s'ar restringe pelângă neţionalitatea maghiară şi le-ar lăsa pe celelalte în pace.

Numai lipsa de sinceritate pte nega nisuiţele v'dite de magliarisare. Chiar de aceea noi avem datoiaţa a paşi pe faţă şi a spune adevărul. Noi ne implinim datorinţa de patrioţi, dacă facem pe concetăţenii noştri maghiari ateri la aceea, că mania de magliarisare e stricăcioasă şi expune ţera acesta la sgduiri grele.

Unu astfel de răspuns deschis, — încheie vorbitorul — e propunerea comitetului permanent pe care eu o recomand. (Aprobări îndelungate.)

În contra propunerii comitetului permanent s'au ridicat trei inşi: Dr. Sentz directorul la academia de drepturi, Dr. Fölkel profesorul la aceeaşi academiă, şi viliatul Emil de Trauschenfels, inspectorul de scole în Sibiu.

Propunerea comitetului permanent a fost primită de adunare în totu cuprinsul ei.

Impresiuni dela parastasul lui Horia

Braşov, 20 Martie 1885

Se apropia ziua a 16-a a lunii lui Faur, când se impliniau 100 de ani dela omorirea lui Horia. Cloşca şi Crişan. Totă lumea aştepta într'un tremur sosirea acelei zile.

În sfârşit sosi. În capela de sub Tâmpa gema locul de mulţimea de omeni, ce venise să fie de faţă la acestu sfântu act. — Nu a descrie decurgerea parastasului este intenţia mea, căci acesta s'a făcut de alţi; eu voi să prind câteva din impresiunile, ce erau generale, spre a le scăpa de demonul uitării, care destule mândre fapte, cu osebite la noi, le-a dusu cu sine.

Mă imbulzăm şi eu prin publicu ca să esu la ivelă. Şi să mi pot continua calea în meditaţiile ce mă cuprinseseră. Lucru greu de încercat, căci totă lumea avea aceeaşi dorinţă, şi astfel vrându nevred trebuia să urmez curentului, şi să facu drumul ce mi'l determină mulţimea. Ici vedei un moşnegu cu o pâne subţioră şi cu o făclia în mână, alătura altul mai ténér, dincolo o nevastă, mai departe unu copil, care de flământu ce era muşca sănătosu din pânea ce o căpătase, cu unu cuvântu era lumea ca după unu mare parastu. Unu murmur general şi neobişnuitu te făcea să cugeti la alte lucruri, te făcea să te gândeşti la alte timpuri; astfel şi eu fără voia trebuia să fiu părtaş de gândiri, cari atunci erau generale.

De odată mă simţi mişcat! De ce? Nu mi putem explica; vedusem pe o femeie cu o pâne în mână şi o auşem dicându vorbele obicinuie la pomeni: »D'eu să le erte păcatele.» — Neliniştea mea devenea din ce în ce mai mare, până ce în fine se cristalisă poziţia mea sufletescă, veni la consciinţă şi mi esplicaiu cauza carea m'a făcut să tresar. Femeea acesta mi era bine cunoscută; era o ungorică.

O ungorică la parastasul lui Horia! O ungorică dicându ca să le erte păcatele! Ce contradicere cu ideea generală a Ungurilor, imi cugetam repede, dar iarăşi mă întorsei şi aducându mi aminte de sărăcia în care se afla bieta femeie, imi trecu impresiunea aceea neesplicabilă şi reveni iarăşi în starea mea de mai înainte.

Dela capela plecai spre casă. Pe-o laviţă lângă unu stobor vedem că sedu două babe. Amendouă avéu în mână câte o pâne şi câte o făclia. După esterioru ori şi cine putea vedea, că aceste femei sunt sârmane, cu atât mai multu eu care le cunoscem de unu şir lungu de ani. Mi aduc aminte, acum vr'o 9 ani ele erau sârmane şi se vedea că sărăcia a progresat în cursul ei natural. Una din ele avusese unu copil carele acum 9 ani putea să aibă vârsta de 3 anişori. Fiindcă le cunoscem, nu am putut trece pe lângă ele fără să le întreb ceva, cu atât mai vortosu, că la apropierea mea se sculară amendouă de pe laviţă şi întinseră mâna să le dau ceva.

— Da unde 'ţi este ficioraşul, mă adresai cătră una de ele.

— Pörtă de mână pe o orbă, care cerşesce, imi răspunse baba scurtu şi se puse iarăşi pe laviţă, se vede că era obosită. Din răspunsul acesta se părea că bieta babă este cu consciinţa împăcată că a îngrijit destul de bine de fiul său. Ea va fi gândit că, umblându doi trei ani de mână cu orbă, va veni timpul ca şi el să ajungă odată liberu, ca însuşi să 'şi pte cerşi pânea de tote zile. Unu felu de meserie.

— V' vedu cu câte o pâne, mă adresai cătră ele, de unde o aţi căpătat? continua eu aşteptându răspunsu.

— Păi domnişorule, D'eu să le dea bine negustorilor şi domnilor, căci ei ne-an datu pânea. Ce era de lume, ce era de domni, de dómne şi de coconiţe, ce de frunţai de ai noştri erau la pomană, grăi una dintre babe şi se uită la pâne cu ochii veseli. N'am pomenit de când sunt pe lume aşa pomană.... căci domni şi frunţai de ai noştri nu cred să fi rămas vr'unul acasă, aşa de mulţi erau de faţă.

— Da bine, babo, mă adresai din nou, cine a făcutu parastasul?

— Cine l'a făcutu, cine nu l'a făcutu, destul că lucru cinstit şi cu alcătuială a fostu. Cine s'lu facă?... grăi ea dându din umeri, negustorii l'au făcutu.

— Ba adecă să veđi, încep altă babă, să veđi domnişorule, noi aştia mai proşti am auđit, că au fost nise omeni mari, cari au murit de o sută de ani, şi abia acum i-au găsit şi cum i-au găsit, ca să arate iubire cătră ei şi cătră sufletele lor, au făcutu negustorii parastu.

— Aşa e, grăi şi cealaltă babă. — Ear eu rămas ei înmărmurit de răspunsul căpătat.

— Aşa e, imi cugetai în mine, căci abia acum după o sută de ani am început să vedem mai limpede faptele acelor martiri şi abia acum am început a înţelege însemnătatea principiilor proclamate de ei.

Pornii mai departe. Într'o casă, cum mergem pe o stradă, auđi o scârţitură de lăutari. Era o bandă de ţigani, cari diceau cântecul lui Horia. Lucrul nu mi-a venit de locul locului curios şi neputându-mă reţin, am intrat şi eu în casă. Erau mai mulţi frunţai, toţi îmbrăcaţi s'rbătoreşte. Inchinau şi ascultau lăutarii. Unul din ei, mai înaintat în v'rstă, ţinea în mână făclia ce o adusese dela parastu.

— Uitaţi mei, grăi el şi musica tăcu, uitaţi, făclia asta am s'o ţin şi s'o lasu feciorilor de moştenire. De oşu sci că nu le pot lăsa nimic altceva, totu mă simt mulţumit că le pot lăsa acestă făclia.

— Biae dic, nene Marine, grăi toţi şi scoseră făcliile la ivelă. Bine dic, avem se le legăm cu panicii tricolore şi să le at'rnăm la icóna maicii domnului.

Între cei de faţă se afla şi nenea George, carele nu luase parte la parastu şi care nu avea făclia, şi era forte pleostit, căci vorbele audite în însu la inimă.

— Daţi mi şi mie o bucăţică din făclia, căci eu am fost cam bolnav şi n'am putut merge la parastu, grăi George.

Toţi tăcură. Moşu Marinu însă se sculă şi grăi: Ruşine să-ţi fie, dacă n'ai venit la parastu; să-ţi fie ruşine până la morte. De te-ai fi dus cu patul şi încă să nu fi rămas acasă. Nu-ţi dăm nici o bucăţică de făclia, decă nu te-a invrednicit D-şeu să fii la faţa locului, să iai parte la sfântul parastu.

George se simţi sup'rat şi necăjit. Se sculă de pe scaun şi porni să plece.

— Stai, grăi moşu Marinu, căci ađi e o di mare şi nu trebuie să ne despărţim sup'raţi, ađi trebuie să fim toţi cu dragoste frăţescă unul cătră altul, căci numai aşa vom pute merge spre bine. Şi dicându aceste rupse făclia în două.

Nenea George se aşedă iarăşi la masă, dar era trist. Lăutarii începă a dice şi moşu Marinu asculta cu sfinţenie. De odată însă moşu Marinu începă încetinelu cântecul lui Horia şi toţi se uitau la el şi nimenea nu grăia nimic.

I. C. P.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serv. part. alu »Gaz Trans.«)

Pesta, 3 Aprilie. — Făptuitorii omorului de eri s'au prinsu. Mama omoritei Pesek a spus deja eri, că ucigaşul este unu ténér anume Imre. Într'aceea sosi din München dela baronul Schöller telegrama următoare: Ucigaşul nu pte fi altul decâtu individul cu numele Emeric Balentics. — S'a aflat că persóna cu acestu nume locuesce în Strada v'ntătorilor Nr. 9. La amedzi pe la ora 1 şi jumătate apăr poliţia în locuinţa indicată, află acolo pe celu căutat şi după o vizitare a casei s'a găsit unu briciu stirbit şi stropit cu sânge, constatându-se că petele de sânge suntu prospete; mai departe stirbitura de metalu, ce s'a găsit la obducţiunea cadavrului Rozei Budai în gâtlegiu se potriveşte acurat în ascuţisul briciului. Balentics a mărturisit că elu e ucigaşul şi că astă hotărîre a luat-o cu 24 de ore mai înainte. Ca motivu a datu Balentics, că Pesek ilu storcea continuu de bani. Eri după amedzi ucigaşul întră la Pesek în locuinţa, care tocmai voia să schimbe cămaşa. După o scurtă c'rtă elu îi tăia gâtul, năvăli în camera laterală, omori pe mica Budai. Acum voi să se depărteze, dar auđindu horcălele murindei Pesek, Balentics îi spintecă pântecul precum şi Rozei Budai. După ce elu 'şi-a spălat mâinile şi a închis uşa, s'a depărtat ne-sup'rat de nimeni. N'a luat nimic cu sine. Ucigaşul e de 25 de ani, rom. cat., din Welischofen, distr. Valpo în Slavonia. Frecuenta cursul contabilităţii statului.

TEATRU DE DILETANŢI.

Martu 26 Martie st. v. (a treia di de pascl) mai multe diletante şi mai mulţi diletanţi vor reprezenta în sala redoutei de aici piesele:

I.) NINO.

Comediă într'unu act de I. P. Cerchezu.

Persónele:

Melone Cornaro, senatoru	Laura, fiica lui Melone din
procuratoru s-tului Marc.	ântea căsătorii.
Bacco Matofini, podestat la	Luigi, amantul Laurei.
Padova.	Nino, pagiu în casa lui
Ana, soţia de a doua a lui	Cornaro.
Melone.	Unu notar.

(Scena se petrece în Veneţia pe timpul lui Tiţianu).

II.) DUPĂ TEATRU.

Comediă într'unu act de T. V. Stefanelli.

Persónele:

Mitică Bordenă, presidentu	Sucilă.
la tribunalu.	Anica, camerieră.
Tinca, soţia sa.	

(Scena se petrece în Bucuresci).

Între aceste două piese orchestra va esecuta uvertura:

Stefanu celu Mare

de Iacobu Muresianu.

Venitul curatu e destinat pentru imulţirea bibliotecii damelor.

Preşul locurilor: Galeria 1 fl. 50. Fauteuil 1 fl. 20 cr. Parterre şi bănci pe galeria 70 cr. Intrarea pe galeria 50 cr. Intrarea în parterre 40 cr.

Biletele se pot căpăta Lunu şi Martu (25 şi 26 Martie v.) la librăria N. I. Ciurcu şi în s'ra de reprezentaţi la cassă.

Inceputul la 8 ore s'ra.

Editoru: Jace

Cursul la bursa de Viena din 2 Aprilie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Rentă de aur, Rentă de hârtie) and Price/Value.

Bursa de București.

Cota oficială dela 22 Martie st. v. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Renta română, Renta rom. amort.) and Price/Value.

Cursulu pieței Brașov

din 4 Aprilie st. n. 1885.

Table with 2 columns: Item description (e.g., Bancnote românesce, Argint românesc) and Price/Value.

Numere singuratiche din „Gazeta Transilvaniei“ se pot cumpăra în tutunge-ria lui I. Gross.

Anunțăm acelor onorați cetitori, cari vor binevoi a se abona la foia noastră de aici încolo, că avem încă în rezervă numeră dela începutul anului 1885 prin urmare pot să aibă colecțiunea completă. Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.“

Minunea industriei.

Numai fl. 3.75

costă la mine de ați încolo o escelentă, regulată și de sine luminătoare.

Pendulă cu bătaie

bate orele întregi și jumătățile de ore, cu 2 punți bronzate, in pervasuri pompoze, cel mai fin lustruit imitație de lemn de nuc cibucit, cu tablă arătătoare prea frumoasă, care este împreună cu masă de luminat brevetată și luminează noaptea de sine, așa că se poate îndată vedea la câte ciasuri e fără de a mai aprinde luminarea. Pentru puterea de luminat garantez pe 10 ani în scrisă tocmai precum garantez pentru buna amblare a ciasului. Eu sunt unicul inventator al acestor ciasornice și le vând numai de aceea așa de efini, pentru-că am vre-o 1300 bucăți în deposit și am lipsă de bani gata. Ciasornicele aceste au costat înainte cu 3 luni încă întreit decum costă ați. Fiecare ciasornic e provădit cu patentă. Pachetarea se face în lădi. Ciasornicele comandate se expediază de 3 ori pe zi prin remburse séu plătind înainte. A se comanda la

I. H. Rabinovics

Fabrica penduelor luminătoare WIEN, Leopoldstadt, Schiffamtsgasse Nr. 20.

O PERLA

din comora bogată de vinuri a Transilvaniei

Vin tămâiosă de cabinet

cu o colere viuă ca focul, aromă plăcută și de un buchete escelent.

Butelia mare 1 fl- 85 cr.

se pot căpeta în depositul de vinuri al D-lui

IOSIF B. TEUTSCH în Sighișora

ȘI PENTRU BRAȘOV LA D-nii

I. L. & A. Hesshaimer.

Mersul trenurilor

pe linia Predeal-Budapesta și pe linia Teiuș-Arad-Budapesta a călei ferate orientale de stat reg. ung.

Large table with 4 main sections: Predeal-Budapesta, Budapesta-Predeal, Teiuș-Arad-Budapesta, and Budapesta-Arad-Teiuș. Each section contains train schedules with columns for station names, train types (e.g., accelerat, omnibus), and departure/arrival times.